СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 17. Джерзі Сиτі, Н. Дж., пятниця, 22-го січня, VOL. XLV. No. 17. Jersey City, N. J., Friday, January 22, 1937. THREE CENTS

ІНАВҐУРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА

ПРЕЗИДЕНТ ОБІЦЯЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ ВБОГОСТИ.

ВАШИНҐТОН.—На головнім портику капітолю відбулася в середу, 20-го січня, інавґурація Рузвелта, як президента на наступні чотири роки. Це була перша інавґурація на основі закону з 6-го лютого 1933-го року, що відбулася не 4-го березня, але 20-го січня.

На врочистість зібралося, не зважаючи на зливний дощ, величезне товпище народу. Через дощ треба було скорочувати врочистість до необхідних точок. Головною частиною врочистости були присяги віцепрезидента Злучених Держав, Джана Ненса Ґарнера, та президента Френклина Д. Рузвелта. Присягу проводив Чарзл Еванс Гюз, начальник найвищого суду Злучених Держав.

По зложенню присяги президент Рузвелт виголосив інавґураційну промову. Він поредівсім порівняв цьогорічну інавґурацію з інавґурацією себе самого чотири роки тому, підчеркуючи притому здобутки його адміністрації в боротьбі проти економічного хаосу, депресії й безробіття. Він зазначив, що за ці чотири роки уряд Злучених Держав дав пізнати світові, що демократичний уряд має здібність охороняти народ перед нещастями, які давніше вважалися неминучими. Уряд не стояв перед депресією з заломаними руками, але взявся до праці, і в цій праці знайщов вихід з розпуки.

Останні чотири роки, на думку президента, були визовом для демократичної форми правління: в них уряд мав доказати, чи можна полагодити такі важливі завдання, не зрікаючися демократії. Відносини між людьми стають щораз більш замотані. Добро народу вимагає надання урядові щораз більшої влади. Уряд має мати на стільки влади, щоб він не був безсильний, і рівночасно уряд має лишати за народом право правління. За останніх 4 роки уряд Злучених Держав дістав більше влади, але рівночасно виконування цеї влади стало демократичніше. Такою владою урядові вдалося зробити приватну автократичну владу відповідно залежною від уряду народнього.

Щодо своїх дальших плянів, то президент Рузвелт не подав ніяких подробиць своєї політики, як цього сподівалися ґазети й політики. Він зазначив загально, що вважає за свою головну ціль боротьбу проти вбогости. Не важне для нього це, що хтось там збогачується, але важне те, що багато людей не мають досить на прожиток. На його думку, Злучені Держави такі багаті, що можуть дати всьому свому населенню належне матеріяльне забезпечення.

Парада вулицями не дописувала через дощ. Вечором замісць традиційного давніше інавґураційного балю відбувся інавґураційний концерт.

ЗАХОДИ КОЛО АВТОМОБІЛЬНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗБИЛИСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Конференція секретарки праці, Перкинс, мішіґенського ґубернатора Мерфія й урядників Ґенеральної Моторової Корпорації не знайшла розвязки для автомобільного страйку.

Внаслідок цього фабрики підприємства Бюика в Флинті закрили зовсім роботу. Через це число безробітних зросло знову на 10,000 робітників. Побоюються, що через це справа допомоги безробітним стане незадовго пекучим питанням для уряду.

ПОЛАГОДЖЕННЯ СТРАЙКУ СКЛЯНИХ РОБІТНИКІВ.

ПИТСБУРҐ (Па.). — Юнія „Федерейшен оф Флет Ґлес Воркерс" підписала угоду з підприємством „Питсбурґ Плейт Ґлес Ко." На основі цеї угоди робітники мають дістати 8 центів підвишки за кожну годину праці.

Фабрики скла мають негайно відкритися. Через страйк покинуло було працю коло 90% усіх робітників скляних гут. Вертається до праці коло 7,000 людей.

НОВИЙ „СИДЯЧИЙ СТРАЙК".

АКРОН (Огайо). — У місцевих фабриках підприємства „Фаерстовн Таер енд Робер Ко." вийшли на сидячий страйк коло 700 робітників департаменту виробу сталі. Юнія каже, що вона за страйк не віповідає.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО ДУХОВНИКА.

ДІТРОЙТ (Мішіґен). — В одному місцевому шпиталі помер на недуґу горла римо-католицький епископ Майкел Дж. Ґелеґер. Вів мав 70 літ.

Епископ Ґелеґер добув собі в Америці широкий розголос своєю обороною о. Чарлза Коклина, відомого радіового проповідника, коли цей висказував у своїх проповідях погляди, з якими не годилося багато провідних духовників римо-католицької церкви. Багато разів зривалися голоси з доманганням, щоб епископ Ґелеґер дав догану о. Коклинові, але епископ усе відмовлявся.

ВОЄННИЙ ІНВАЛІД ЗАМОРДУВАВ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ.

З Берліну повідомляють: В Ґерінґвальні коло Кемпіц трапився жахливий родинний злочин. Воєнний інвалід Рудольф Лянґ пробудився в опівночі й з невияснених досі причин убив залізним ломом 34-літню свою жінку, дві доньки в віці 14 і 18 літ та двох синів у 10 і 12 літ. По злочині інвалід зголосився в комісаріяті поліції.

ВЛАСНИЙ ІНТЕРЕС ПОНАД УСЕ!

Чутки, наче французький уряд має намір скасувати карну кольонію в французькій Ґуяні, викликали затревоження між радними малого містечка й пристані С. Мартен-де-Ре в департаменті Ля Рошель, куди відходили до Ґуяни транспорти засуджених. Радні є тієї думки, що якби скасували карну кольонію в Ґуяні, підупалоб матеріяльно містечко. Тому вони домагаються, щоб хоч побільщити число вязнів, що перебувають у місцевій твердині.

ЧЕХИ В ЕСПАНСЬКІЙ ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ.

Як повідомляє „Поледні Ліст", предсідник комуністичної партії Чехословаччини, Ґотвальд, заявив на засіданні партійної управи, що в Мадриді у відділах червоної армії борються 1,000 чехів, вояків і старшин. Ґотвальд заповів дальший вербунок добровольців із Чехословаччини.

ЯРМАРОК БЕЗ ЖИДІВ.

Підчас засідання Т-ва Самостійних Купців у Моґільні (Польща) ухвалили викупити від міської управи всі місця на ринку на час ярмарку на суму 300 зл. Виявилося — пише пос це „АБЦ" — що цим робом можна замкнути жидам доступ на ярмарок.

ХОРА З УЯВИ.

У Відні кинулась із вікна свого помешкання на другім поверсі 60-літня багата жінка. Її перевезли негайно до клініки. Там заявила вона, що причиною її самогубства була недуга-рак. — Я не хотіла поволі вмирати — сказала нещаслива жінка лікареві. Самовбийця прочитала кілька днів перед самогубством медичну книжку і начиталась багато про недугу рака. Після прочитання вона заобсервувала в себе всі признаки цієї жахливої недуги і тому кинулася з вікна. Лікарі, які оглянули нещасливу вбивницю, заявили, що в неї нема найменшого сліду рака.

ПОПСУВАВ ЗАБАВУ В КАВАРНІ.

В Познані до одної з найбільших каварень прибув 17-літній студент прав, Вол. Адамчик, замовив собі чорну каву й попросив орхестру заграти арію з Роз-Марі. Коли орхестра заграла, студент вийняв з кишені револьвер і стрілив собі в голову. Гості покинули зараз каварню. Причиною самогубства студента був провал підчас маґістерського іспиту.

КАТАСТРОФА „ПО КИТАЙСЬКИ".

У поїзді на лінії Кантон-Гонконг (Китай), запалилися кілька вагонів. Заки машиніст очутився і спинив пиізд, згоріло до тла біля сто осіб. Багато згинули, вискакуючи з вікон.

ВІДКОПАЛИ ПЕРЕДІСТОРИЧНИЙ ЦВИНТАР.

У Лубові на Познанщині на полях священика Зелінського один селянин натрапив підчас праці на передісторичний гріб, у якому було шість урн з попелом померлих і ріжні предмети з бронзу. Ствердили, що це цвинтарище з 6-го, або 7-го віку перед Христом.

11,000 ФРАНКІВ ЗА ОДИН ГРІБ.

На паризькім цвинтарі Пер Ляшес дуже мало місця на гроби, отож ціни на місце підскочили сильно вгору і мабуть ще більше підскочать. Не числячи коштів похорону, сам гріб коштує тепер на тім цвинтарі 11,000 фр. Всеж на місця ляшеського цвинтаря є дуже великий попит, бо людей зовсім не відстрашують високі ціни. Виходить таке, що сьогодні замало мати гроші, щоб жити, але також добрі гроші треба мати, щоб умерти.

МАШИНА, ЩО ПІЗНАЄ ФАЛЬШИВІ МОНЕТИ.

Перед кількома тижнями злогосив до патентового уряду в Сідней інж. Літл незвичайно оригінальний винахід. Винайшов він машину, яка розпізнає фальшиві гроші. Робить це вона дуже скоро, так, що в 9 хвилинах може не менше як тисячу монет розпізнати. Винахід був такий блискучий, що нову машину купила негайно головна каса найбільшого сіднейського банку. Машину обслуговує електрична струя, яка у швидкому темпі прирівнює монети до окремої правдивої монети в машині і фальшиві відкидає. Цілий апарат працює так прецизно, що він відкидає одношилінґові монети, які перед кількома роками в Китаю викарбували і пустили в Австралії в обіг, бо складник срібла був 4 проценти більший, як приписано.

ШІЛЕР-ШКОЛЬНИК ОБМАНЕЦЬ.

Хейромант Шілер-Школьнік у Варшаві повідомив познанського купця Кінду, який звернувся до нього, щоб довідатися про свою будучність, що мусить носити на четвертому пальці правої руки перстень з топленим шафіром, а стріне його щастя. Тому, що Кінда не міг у Познані купити такого дорогого каменя, звернувся до хейроманта до Варшави, щоб купив його у Варшаві. Кінда Переслав Школьнікові відповідну суму гроша на згаданий шафір, а Школьнік переслав йому замовлений камінь. Та купець звернувся до ювелірів, щоби провірили, чи присланий камінь благородний. Виявилося, що він тільки півблагородний. Купець заскаржив хейроманта до суду за обман.

КУЛЯ ЗАМІСЦЬ ОСОБИСТОЇ ВИКАЗКИ.

В селі Селище, ковельського повіту, поліцай Юзеф Марчевський, літ 27, стрінув якогось підозрілого мужчину, котрого намагався затримати. Та замісць особистої виказки згаданий мужчина вийняв револьвер і стрілив. Куля поцілила поліцая в груди. Поліцай стрілив кілька разів за втікачем, але не поцілив. Перевезений до Ковля, Марчевський помер. Облава не дала ніякого вислiду.

СМЕРТЬ НА РОГАХ РОЗЮШЕНОГО БУГАЯ.

На фільварку оо. домініканів у Зарудцях під Львовом в 9-тій годині рано розюшений бугай урвався з припони, відірвав кусень жолоба, а коли дозорець Гнат Клімас намагався його придержати й усмирити, бугай стратував його й покоплов рогами так, що дозорець утратив свідомість. Дозорця перевезли в тяжкому стані до Жовкви, де він помер, не відзискавши свідомости.

ПАРИЛЕВИЧ ПЛАТИТЬ ЗА ПАРИЛЕВИЧЕВУ.

З Кракова повідомляють, що бувший президент апеляційного суду в Кракові, П. Парилевич, переслав до Кракова 5,500 зл. на покриття шкід, спричинених його жінкою в ріжних суспільних товариствах. Перед кількома місяцями Парилевич вирівняв уже шкоду у висоті 6,000 зл., отже досі заплатив разом 11 і пів тисячі злотих. Парилевич висловив готовість вирівняти й дальші шкоди, що їх викрилиб.

ЛЕДЯНИЙ ДІМ.

В Парижі говорять тепер багато про майбутні атракції на найближчій світовій виставі. Всі погоджуються, що треба придумати щось незвичайне, щось, від чого крутилось би в голові — або зовсім закинути думку про здійснення цієї ідеї. „Люна парки" є вже майже в кожному европейському місті. Гірська залізничка, лябіринти і томболі теж уже нікого не цікавлять.

Одною із атракцій світової вистави буде мабуть ледяний дім. Докладні пляни покищо ще невідомі. Імовірно буде він заввишки Триюмфального Луку на площі Етуаль. Зверху і на долині буде він покритий снігом, правдивим „сибірським", як пишуть французькі часописи. Цей сніг не буде танути, хоч би не знати яка спека була. Внутрішня обстанова і температура також будуть відповідні до назви. За невеличку оплату гості зможуть відразу перенестись на північний бігун.

Нема сумніву, що Ледяний Дім буде мати величезне поводження. Уявім собі липневу спеку, задуху і одночасно таку полярну оазу.

Один французький журналіст, що також захопився цією ідеєю, ставить одночасно питання:

— Чи гостям даватимуть при вступі футра?

Або:

— Чи будуть уладжені дижури лікарів спеціялістів від бронхіту і запалення легенів?

ЯК ПОЛЯКИ ВИДИРАЮТЬ НАМ ЗЕМЛЮ

ЛЬВІВ. — Львівські українські часописи приносять звідомлення про те, як переводиться парцеляцію в селі Телячім, підгаєцького повіту. Мали там розпарцелювати фільварок, що виносив 517 гектарів орної землі та сіножатей і 115 гектарів лісу. Парцеляцією занялося „Земське Товариство Парцеляційне". Коли розійшлася чутка про цю парцеляцію, ожили надії серед українських „халупників" та малоземельних селян, що ось могтимуть набути шматок землі. Та яке було їх розчарування, коли влада затвердила першу частину проекту парцеляції в той спосіб, що з призначених 262 гектарів 224 дістали польські кольоністи з глибини Польщі, 4 гектари дістали два місцеві поляки (бо більше поляків у селі нема), 15 гектарів дістали фільваркові форналі, 10 і пів гек. дістало „Товажиство Школи Людовей", а всі українські селяни разом дістали тільки 8 гектарів. Коли українських селян відтрутили від землі, вони думали купити бодай трохи лісу. Вони й зробили контракт на 60 гектарів, але цей контракт староство унеєважнило. В той спосіб українські селяни лишилися без нічого й безнадійно душаться далі з браку землі, а польські кольоністи захоплюють українські території.

НИЩАТЬ УКРАЇНСЬКУ ОСВІТУ.

ЛЬВІВ. — Хоч польський уряд видав комунікат, у якім позволив людям, шляхом плебісциту, старатися про школу в рідній мові, то місцеві польські кацики роблять те, що їм подобається. В селі Волчківцях, снятинського повіту, війт, поляк, відмовився потвердити 93 українським селянам подання про свою школу, а коли вони звернулися до староства, то дістали відповідь, що староста не дозволить на ніякий плебісцит, що його хочуть викликати нельояльні до держави особи.

НОВА ПРАЦЯ О. БОЧКОВСЬКОГО.

ПРАГА. — Жидівське видавництво „Мала Сіоністична Бібліотека" у Празі випустила як перший зошит своїх видань німецькою мовою наукову розвідку доцента Української Господарської Академії, О. І. Бочковського, „Національна Проблема". Та розвідка небаром появиться теж мовою чеською і французькою. Як відомо, проф. Бочковський обїздив недавно Канаду з відчитами і вступав теж до Ню Йорку.

В НІМЕЧЧИНІ НЕ ЗАХОПИЛИСЯ ПРОМОВОЮ ІДЕНА.

БЕРЛІН. — У Німеччині недавня промова Ідена, в якій він закликав німців, щоб мирним шляхом полагоджували спірні міжнародні питання, за що Анґлія зі свого боку змагатиме до поправи загального добробуту, викликала слабе враження. В німецьких офіційних кругах тільки здвигають на це раменами та кажуть, що ця промова занадто дипльоматична і загальникова та не вносить фактично до справи ніяких нових арґументів. А в обличчі відновленої італійсько-німецької приязни, думають німці, Анґлія повиннаб говорити більш конкретно.

ЯПОНІЯ ЗА ОТВОРЕННЯ КОЛЬОНІЙ.

ТОКІО. — Міністер японських заграничних справ, Аріта, виголосив у японському парляменті промову, в якій сказав, що ті держави, які мають кольонії, повинні ці кольонії розкрити наостіж для тих народів, що кольоній не мають. Убогі народи мусять діставати звідкись сирівці, говорив Аріта; нерівний розділ кольоній, чи точніше, замкнений доступ до них для інших народів є причиною нинішнього політичного неспокою.

НІМЕЦЬКО-ЯПОНСЬКА КОМІСІЯ.

ТОКІО. — Японський уряд назначив комісію, яка на спілку з німецькою комісією має занятися розрібкою плянів, у який спосіб протиділати тим рішенням, що їх підприняв був III Інтернаціонал у відношенню до переворотної акції за границею. Назначення цеї комісії це послідовний учинок японської політики, яка заключила в листопаді минулого року анктикомуністичний союз з Німеччиною.

НІМЕЧЧИНА ЗБІЛЬЩИЛА СВІЙ ЕКСПОРТ.

БЕРЛІН. — Німеччина збільшила в 1936 році свій експорт на 12%. Анґлія зуміла збільшити свій експорт ледви на 3%, а Франція ще менше. Німецький експрот перевищив імпорт на 500,000,000 марок. Коли додати до того „невидимий експорт", такий, як услуги за асекурації, перевіз кораблів і т. п., то за минулий рік Німеччина дістала від заграниці з асвої товари один біліон марок більше, ніж витратила на купно чужих товарів. З цього приводу в Німеччині радість і переконання, що впливи жидів, які при помочі бойкоту й інших фінансових шикан хочуть німців знищити, не є вже такі сильні.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ТІЛЬКИ СОН?

Можливо, що декому з тих, що там на рідних землях караються під московським, польським чи яким іншим ярмом, пропамятний день 22 січня являється хіба якимсь чудовим сном, якоюсь мрією, чимсь дуже далеким. Це до певної міри природнє, бо літа, що минають у нужді й неволі, завжди довгі, дуже довгі. Але й для багатьох з нас, що живемо на іміґрації й ждемо визволення нашої Батьківщини, ця пропамятна хвиля виглядає теж на сон. Таке можна нераз вичитати, або почути.

Це факт, що ми не вдержали державної самостійности. І то ні на одному клаптику українських земель. Але й це факт, що по сотках літ державного поневолення, коли здавалося, що московському царатові вдалося стерти з України не тільки її назву, але і її національне обличчя, український нарід здобувся в 1917 році на такий революційний зрив, який довів до дня 22 січня 1918 року, себто до проголошення самостійної Української Народньої Республики. І як бачимо минуло всього тільки 20 років від нашого пориву до відродження своєї державности. Це такий короткий час, що можна сказати, що це сталося ніби вчора. Та так відчує тільки той, хто брав активну участь у світлих хвилях відродження цеї державности. Так може відчути той, хто за тих минулих 20 років жив ідеалами цеї відродженої державности, хто в тих роках продовжав боротися за ті ідеали чи працювати для їх здійснення. Ось тоді вічно живими і свіжими являються такі важні події як День 22 Січня 1918 року, а зокрема День 22 Січня 1919 року, коли то формальним державним актом затверджено як ідеал Української Нації: від нікого незалежну, одну, вільну, нероздільну, самостійну Соборну Українську Державу.

Це правда, що те сонце, що нам засвітило в Києві в дні 22 січня 1919 року, закрите хмарами. І хай буде й так, що багато з тих, що повинні стояти на сторожі цього ідеалу, йому спроневірились, чи далі спроневірюються. Але зате є фактом, що є великі ряди таких, що наложили головами за цей ідеал уже тоді, коли формально українська держава перестала існувати. І є фактом, що й тепер, коли український соборницький і державницький ідеал розчетвертовано, є багато таких, що за цей ідеал ідуть до тюрем, що за нього гинуть на шибеницях чи від розстрілу. І це є рішальне. Це доказ, що День 22 Січня не є ніяким сном, ні мрією, а дійсністю в головах і серцях великої маси національно освідомленого нашого народу. У тої маси українська державність не перестала існувати. І це є головною запорукою, що найближча нагода до революційного зриву українського народу повинна здійснити на українських землях те, що є тепер тільки в головах і серцях наших.

1917-тий РІК...

Україна відбудовує свою державність.

В 1937. році минає саме 20 літ від часу, коли Україна пробудилася до нового державного життя. В березні 1917. року звалився давно вже захитаний царський трон — і це в основі змінило долю цілої колишньої російської „імперії", а з нею й долю України, що від упадку гетьманства, себто яких 150 літ була звичайною провінцією Росії... В 20-ту річницю тих важливих подій подамо короткий огляд історії України в тім памятнім 1917. році.

Світова війна вже на самому початку вказувала на слабі сторінки царської влади в Росії. Загальне невдоволення, яке вже виладувалося раз по російсько-японській війні революцією в 1905. році, поглиблювалося з дня на день і впливало на хід війни для Росії нещасливо. Селяни й робітники, що в своїй масі творили російську кількаміліонову армію, щораз голосніше запитували самі себе, за що вони борються, коли навіть перемога Росії не віщувала їм ніякої полекші долі. А в краю ділали нелеґальні партії й орґанізації, підготовляючи вибух революції. Царський уряд не міг не бачити, що невдоволення росте, але й не міг рішитися на якісь основні зміни, надіючись, що всетаки Росія війну виграє, а тоді й здушить решту революційних замислів. Сліпий був і цар, що ще до того підпав під вплив якось напівбожевільного Распутіна й тим викликав негодування навіть російської аристократії (ходили слухи, що Распутін разом з царицею, яка була з нінецького роду, є прихильний німцям і через те Росія програє битву за битвою).

Так прийшов березень 1917. року. 7. березня збунтувалися й деякі військові частини, а між ними один з перших полк, зложений з волинських українців... Почалася велика революція. Цар утримався ледви ще до 15. березня і зрікся престолу, а владу взяв у руки князь Львов з міністрами, що визнавали конституцію і парлямент. Але революція на тому не стала. Занадто зросли в силу ліві партії й настрої, щоб задоволитися тою незначною зміною. В липні приходить до влади соц. револ. посол Керенський, утворивши так званий „Тимчасовий Уряд". Обіцює всім гори й долини, їздить здовж фронту, закликає салдатів до офензиви; та все це кінчиться невдачею. Військо вже перейняте зовсім іншими думками. Одні стають по стороні крайніх соціялістів-большевиків, що кричать: „Вся влада робітникам і селянам!" а інші захоплені думкою спішити на оборону своїй рідній державі, що твориться по розпаді Росії... Українці, білорусини, литовці, латвійці, фінляндці, грузини й інші чують, що повстали рідні уряди й держави: Починаєтсья „братання" і ліквідація фронту проти Німеччини й Австрії, маси вояцтва сунуть додому, — а в Петербурзі тимчасом большевики дня 7. листопаду захоплюють владу. „Царем" став Ленін...

А що діялося тимчасом в Україні? Як привитала Україна цю революційну весну, повну втіхи й надії для всіх народів, що дотепер стогнали під ярмом царської Росії? Чи була приготована на те, щоб на руїнах чужої владу взяти керму своєї долі в свої руки? Побачимо.

Приготована була слабо. Правда, і в Україні ділали віддавна і підчас війни ріжні ліві партії, та вони, хоча зложені майже з самих українців, уважали себе наче філіями російських партій, отже й тепер раділи „свободою", але по свому, на спілку з московськими революціонерами. А свідомих українців, що відразу стали б на становищі цілковитої незалежности України, була горстка, горстка інтеліґенції... А нарід у своїй масі зовсім несвідомий, або дуже мало, ждав, що то буде...

20. березня 1917. року утворилася в Києві **Українська Центральна Рада.** Зложена з делеґатів від українських політичних партій, економічних, освітніх та станових орґанізацій. Більшість Ради — це власне члени лівих партій (головно „ес-ерів", себто соціял-революціонерів) — і тому не диво, що Рада поставила собі спершу дуже скромну програму: в порзумінню з російським „тимчасовим урядом" перевести в життя **національно-територіяльну автономію України,** але, розуміється, так, щоб Україна була й надалі частиною російської держави. Українські революціонери вірили, що московські революціонери їм рідні брати, що не схотять кривдити України. Та скоро переконалися в хибності цієї думки. Москалі по містах України, почавши від робітників і скінчивши на купцях, урядовцях та інших, всі вважали Україну далі російською провінцією, стали слати до Керенського доноси на Раду і навіть збиралися її розігнати. Це спамятує деяких українських „лівих" і родить завзяття у „правих". Іскра національної свідомости розгорюється щораз нагліше, навіть на селах і навіть у душах тих українців, що досі були тільки „малоросами" і говорили тільки по московськи.

В днях 17. до 21. квітня 1917. р. радить у Києві **Всеукраїнський Національний Конґрес,** що його скликала У. Ц. Рада. Цей конґрес зробив перевибори Ради, ввійшли до неї нові члени (головою був від початку Михайло Грушевський). Керенський не хоче дати своєї згоди на автономію України. Не годиться на це й тоді, коли в Києві в днях 19. до 21. травня відбувається **I. Всеукраїнський Селянський Зїзд,** а 17. червня **II. Всеукраїнський Військовий зїзд.** Але що ці Зїзди стали по стороні У. Ц. Ради, Рада почулася на силах виступити в імені всієї України і дня 23. червня 1917. р. проголосила свій **Перший Універсал,** де між іншим сказано: **„Від нині самі будемо творити наше життя!"**

Правда — цей універсал ще не проголосив України самостійною державою, а тільки її автономію, але це вже була заповідь, що Україна бере свою долю в свої руки і не вважає Москви своїм абсолютним паном. Утворено **Ґенеральний Секретаріят,** мов міністерства ріжних справ, навіть **Секретаріят Військових Справ,** для творення української армії. Аж ця рішуча постанова примусила Керенського („тимчасовий уряд" Росії) визнати У. Ц. Раду заступницею цілої України й він згодився, щоб через У. Ц. Раду зноситися з українським населенням. Зприводу цього порозуміння видала Українська Центральна Рада свій другий Універсал (16. липня 1917. р.), що був властиво доповненням Першого.

23. липня 1917. р. відбувся в Києві **I. Всеукраїнський Робітничий Зїзд,** а в днях, 21. до 24. вересня **Зїзд Національностей.**

Тимчасом уряд Керенського знов пробує обмежити права У. Ц. Ради, даючи їй під управу тільки пять ґуберній (Київ, Волинь, Поділля, Полтава, Чернигів), не допускаючи її до влади до Чорного моря і Дону... Крім того став супротивлятися виділюванню українських частин з бувшої російської армії. Та серед того „тимчасовий уряд" паде, а до влади приходять у Петербурзі, дня 7. листопаду 1917. р. большевики. Більшість Української Центральної Ради тепер певна, що „товариші" не будуть займати України, бож „сам" Ленін голосив самостійність народів, а особливо право України на відділення від Росії. З такою думкою проголошує У. Ц. Рада дня 20 листопаду 1917. р. **свій Третій Універсал про утворення окремої Української Народньої Републики,** однак ще в **федеративній злуці** з Росією й іншими републиками, що повстали на руїнах царської держави.

Та скоро знов показалося, що всі москалі однакові. Большевики також стали зараз посягати по Україну. Спершу не хотіли йти війною — бо мали ще воювати з іншими противниками, але старалися, щоб большевизм сам вибух в Україні. Їх партія скликала в грудні 1917. р. так званий **„Всеукраїнський Зїзд"** у Києві. Та коли цей зїзд, коло 2,500 осіб, став по стороні У. Ц. Ради, большевики затіяли іншу штуку. Спершу стали вимагати від У. Ц. Ради, щоб не дозволяла донським козакам переходити через Україну, та щоб не роззброювала большевицьких військ, що переїздили з фронту в Росію. Але Рада рішучо спротивилася цим вимогам і заборонила навіть вивозити хліб у Росію. Тоді 60 членів зїзду рад, що були ярими большевиками, переїхали до **Харкова** і там проголосили себе за **„український уряд"** (большевицький). І нібито в імені цього „уряду" почали москалі під проводом Антонова війну проти України, щоб здавалося, що то не Москва, а таки українці йдуть на Центральну Раду... А властива причина цього походу була та, що большевицький уряд, як і кожний російський уряд передтим, розумів, що без скарбів України Росія була би бідна.

При кінці грудня 1917. р. в Україні відбулися перші **вибори до Українських Установчих Зборів** (парляменту). Ці вибори дали перемогу всім українським національним партіям над большевиками. Українська Центральна Рада проголосила, що вся земля припаде працюючим на ній, себто селянам, і що доля робітництва також буде забезпечена. Однак українське селянство й робітництво не поспішило на поміч Центральній Раді, щоби боронити незалежности України перед наступом большевиків. Чи замала свідомість, чи перетомлення війною, чи може замала рішучість мирно настроєної Центральної Ради, чи все це разом зложилося на те, що кінець 1917. року був дуже сумний для України і її уряду. Серед таких обставин, коли Києву загрозила московська червона орда, Українська Центральна Рада проголосила дня 22. січня 1918. р. свій **Четвертий Універсал,** що означував **цілковиту окремішність і незалежність Української Держави.**

Будучий історик викаже, чи не сталося це запізно. Чи не краще було проголсити це вже в березні 1917. р. і маючи до розпорядимости величезну ще тоді армію, закріпити самостійність держави рішучим виступом проти ворога назверх і — всередині. Адже на Військових Зїздах (яких до 20. жовтня 1917. р. відбулося в Києві три) делеґати військ з фронту заявляли готовість виступити в обороні Ради заздалегідь — але більшість Ради вважала, що Україні ніщо не грозить, і навіть не старалася перешкодити наглій і самовільній демобізації армії... Гіркий досвід на будуче. — („Золотий Колос").

ЧЕТВЕРТИЙ УНІВЕРСАЛ

(З приводу свята 22 січня.)

Хвилює радісний майдан,
У золоті свята Софія
Вгору виростає, як мрія,
І горду булаву Богдан
Простер в майбуття над юрбою.
Вже здійснено. Не мрія. Чин!
І в зриві мідяному кінь
Зривається, немов до бою!

Лунає дзвонів віщий спів,
Серця й простори він колише . . .
І нагло мовкне. Нагло тиша,
І в ній на крилах голубів
Пливуть слова у безгоміння:

„Від нині Ти, Народе, знай,
Тобі увесь належить край,
Від нині вільна Україна!
Від моря Чорного, аж ген,
Де бють Дніпрові джерела,
Через степи, де вольні села
Всміхаються в вінках вишень,
Від синіх узбережів Дону,
Далеко ген, до верховин,
Бездонних зворів, полонин,
Нехай не буде вже кордону!
Народ і землі всі — єдині,
Народні — право і закон,
Розбитий впав ворожий трон,
На свій здвигаєш Волю нині!"

. . . Знов дзвін мідяним серцем бє,
Усім, усім ясніють лиця,
Грушевський радісно сміється,
Навколо — армія стає,
І враз гремить у небо „Слава!" —
По двох невольничих віках!
І булаву Богдан простяг
Туди, де родиться Держава!

С. ОРЛЮК.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук заборонається. — Авторські права застережені.

(107)

— Ай, да баби! — гукають будьоновці. Так їх, панов, сукіних синов!...

Всі вдоволені такими вістками. Більш нетерплячі хапаються вести коні до дому.

Обережніші втихомирюють: — почекай. Не прися на рожен... Чорт ніколи не спить. Нарвешся на такого, заметуть тобі коники, як стій...

— Нічорта. „Ці" не чіпають...

— Не чіпають. Почекай — побачиш. Уже „їх" досить було. Хто не прийде, не скаже на, тільки — дай... Ні?

— Звісно.

Дядьки вичікують. Аж над вечір розвідка приносить остаточну вість, що все тихо. Виїхали враз. Довжезна валка коней тягнеться до села. На дорозі лежать розкидані „Яськи", але на них не звертається уваги. Завтра накаже староста й підберуть. За Осовцем там, де Мизич, заходить велике червоне сонце. Навкруги тихо. Хтось затягає пісню. Решта підхоплюють і в її звук никнуть усі події дня. Ніби нічого й не сталося. От водили собі коні на пашу, а тепер вертаються до дому.

У селі повно чуток, але ні одного большевика. Увірвалися, наїлися самі й коні, і далі. Здається, то не люди, а буревій. Коні їх загнані, вічно в милі, що, змішавшися з порохом дороги, творить ніби шкаралущу. Одяги ріжні. Англійські, старі німецькі, російські. Зброя також ріжна. Одні шаблі справжні козацькі і вони самим своїм виглядом наводять на людину неприємне почуття. Вигляд їх — вигляд диких. Чорні від сонця і вітрів обличчя. Груди розхрістані, сильні, оброслі волоссям. Мова їх рішуча, коротка — наказ і лайка. Перечити їм небезпечно.

Володькові пригадалися оповідання про татар, Пугачова, Стенку Разіна. Це вони — душі минулого, мешканці безмежних степів злетілися в орду і під зручним керуванням ханів пруть на захід.

Минає кілька порожніх днів. Спіє жито, ячмінь. У селі спокій. Одної суботи парний вечір. Над заходом у нерішучості зупинилася отара хмар. Поволі вони піднімаються по небі. Дійшовши до якогось місця, бризнули вони теплим дощем і розтопилися. Сонце сховалось. Показався молодик і кілька зір. Дерева ніби спітнілі. З землі піднімається легкий теплий туман. Віддзвонили на вечірню.

На полях „за Поповим" крики. Полями від Мизоча біжать люди і кричать. Що сталося? Від крайніх хат добігають неймовірні вістки. З Мизоча прибігли люди і перелякано оповідають, що з лісів вийшло дуже багато поляків. По дорозі вони нищать все.

Того самого вечора в Бущенському лісі розпочалася гарматня конопада. Раз за разом бовхали гармати і робили довгу й гомінну луну. І не відомо, хто з ким бється. Де вороги. Село принишкло і мовчить. Люди виходять у садок. Місяць, зорі, тіні на землі, легкий теплий туман і гарматні вибухи з лунним шумом.

Аж ранком прийшли вістки: Бущенщиною на захід силасиленна поляків просунулась. Мов злива. Без доріг, без ладу, отак просто, хто кудою, під розлогим прикриттям лісу. У деяких місцях зупиняться, обернуть кулемета, сипнуть у небо „по кавалерії" і знов втіки: А будьоновці, мов чабани, зо всіх боків на кониках гарцюють. Часом десь гармата загуде і лупить у саму гущу.

На другий день народ коло церкви. Зявилися набундючені „хлюсти" при французьких шаблях з острогами. Це все ті, що „з первих дней революції под красним знаменем кров проливають". З Дерманя їх чимало пішло „туди", а тепер вернулись, щоби показатись усім, що з них вийшло та й кому треба носа втерти. Тепер вони пуриси великі. Тепер їм море по коліна. Тепер „твайо-майо, а майо не твайо". Захоче — з поповою дочкою в танець піде. Дудки відмовить, коли вся власть саветам, коли хто був нічим, той усім.

В понеділок рано „заказали*)" коні вести „на прийом". Повели. Кіннота коней потребує.

Від самого Києва без відпочинку пруть. Впав кінь — покинув, другого давай. Буревійним маршем пролетіли Україну і „дайош Варшаву".

Через село „коло Попового" пройшло того не мало. Обоз. Київці, волиняки. Вигнали з дому все, що попалося. На возах чорні люди з червоними ганчірками. Скриплять немащені вози, трощать колеса, падають коні. Матюки, курява, поржавілі рушниці. Реве гармонія:

Я на бочке сіжу,
А пад бочкай слізка,
Атекайте, палякі,
Бальшевікі блізка.

Хрипить гармонія, хрипить забитий курявою голос. Іде орда зі сходу на захід.

Український степ, Дін, Волга. Далека Азія, жагучі вітри, сипкі піски. Очі бронзові, скісні, а на чолі шарпає вітер зруділе волосся. Все то під барвою Маркса. Все то слухняні й пяні слуги великого „пророка". Хто визбірав їх таких якраз, як треба, таких, один на другого подібних, таких хижих і таких спраґнених перемоги? —

Баржуй без разсужденья,
Давай-ка міліони...
Тепєрь наше правленье,
Тепєрь наші закони...

Так. Це їх „правленіє". Це також їх закони, писані не чорнилом, а живою кровю на живому тілі конаючої імперії. Ех, яблучко, куда котішся?...

Хто знає, куди. Хто скаже, яке заборонене дерево зродило тебе і який гріх зірвав тебе та пустив котитися. Маркс? Царі? Сатана, що збурив пекло, щоб на його місці поставити сатанський рай?

І, здається, нема ні кінця, ні краю тому обозові. Хто кормить їх? Земля. Адже вони „за землю і волю кров ллють". Хто має їх кормити. Он на полях вівси зелені. На возах коси. Он пасуться селянські корівки. Село „самообложиться" і дасть. Не дасть — „реквізиція лишків". Забракне — „все на фронт"... І тоді не запитають і не попросять. Візьмуть, а хоч', то й кулю в лоб додадуть.

Володько їде в село. Близяться жнива, але село святкує. Приїхав і зупинився якийсь штаб. Ні. Не штаб це — цирк. На всіх парканах, стовпах, воротах, скрізь, де тільки знайшлося догідне місце — плякати.

(Дальше буде).

*) Заказали = наказали.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 24. січня, в годині 2-гій пополудні. Просимо всіх членів прийти на час. Довгуючі члени щоб сповнели свою належитість, бо на річних зборах зайшла ухвала, щоби довгуючого члена довше не тримати як до 3-го місяця, а відтак суспендувати. На річних зборах 1-го січня, вибрано такий новий уряд на 1937 рік: Гр. Волянський, предс.; С. Куций, заст.; І. Мркович, секр.; Гр. Гайдук, заст.; Н. Крупа, кас.; К. Міньо, заст.; С. Кармазин, Н. Кіра і І. Ґураль, контрольори; В. Годиняк, хорунжий; Я. Бартко, кошовий; І. Савчак, Н. Гамадик і П. Вуй, доз. хорих; В. Бобенчак, господар галі. — Гр. Волянський, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ТІ, ЩО БРАЛИ УЧАСТЬ У ПРИЄДНУВАННІ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗУ В 1936 РОЦІ

Понижче подаємо назвища орґанізаторів і число членів, приєднаних тими поодинокими орґанізаторами в 1936 році:

Відділ:	Місцевість:	Орґанізатор:	Повнолітні члени:	Діти:	РАЗОМ
36	Рачестер, Н. Й.	Марія Онуфрик	1	2	3
36	Рачестер, Н. Й.	Марія Таркулич	—	3	3
36	Рачестер, Н. Й.	Марія Ходак	2	1	3
42	Песейк, Н. Дж.	Филип Ґулька	3	—	3
71	Росфорд, О.	Зоня Бобак	2	1	3
87	Ленкестер, Н. Й.	Микола Трояновський	—	3	3
105	Найставн, Па.	Стефан Борис	2	1	3
127	Бофало, Н. Й.	Павло Володка	2	1	3
130	Ню Йорк, Н. Й.	Іван Солтис	1	2	3
133	Нюарк, Н. Дж.	Стефан Пашків	3	—	3
144	Скрентон, Па.	Михайло Федицький	2	1	3
178	Менчестер, Н. Г.	Юрій Датків	3	—	3
183	Дітройт, Міш.	Іван В. Іванчук	3	—	3
194	Ню Йорк, Н. Й.	Стефан Гнатишин	2	1	3
202	Оборн, Н. Й.	Марія Вільчинська	3	—	3
236	Сейр, Па.	Михайло Ковалевич	2	1	3
238	Бостон, Масс.	Петро Мороз	1	2	3
241	Вунсакет, Р. Ай.	Наталія Камфонік	1	2	3
261	Фар Раковей, Н. Й.	Василь Дмитрів	—	3	3
262	Ансонія, Конн.	Олена Придун	3	—	3
264	Карнеґі, Па.	Катерина Галущак	3	—	3
264	Карнеґі, Па.	Марія Микита	3	—	3
264	Карнеґі, Па.	Володимир Патрос	3	—	3
268	Френкфорд, Па.	Матвій Шанайда	2	1	3
272	Мейпелвуд, Н. Дж.	Василь Кравчук	1	2	3
280	Скрентон, Па.	Роман Рубльовський	1	2	3
281	Бейон, Н. Дж.	Іван Довгань	3	—	3
284	Іст Ст. Луіс, Ілл.	Іван Тимкович	3	—	3
292	Дітройт, Міш.	Іван Боднар	3	—	3
292	Дітройт, Міш.	Дмитро Дубрівний	1	2	3
304	Бофало, Н. Й.	Семко Ваврів	3	—	3
310	Бруклин, Н. Й.	Дмитро Багрій	3	—	3
318	Нортгемптон, Па.	Василь Саюк	2	1	3
336	Клівленд, О.	Григорій Степанек	1	2	3
349	Менвіл, Н. Дж.	Микола Лісний	2	1	3
361	Ню Йорк, Н. Й.	Дмитро Костишин	1	2	3
367	Рачестер, Н. Й.	Михайло Микитинський	3	—	3
367	Рачестер, Н. Й.	Василь Попович	3	—	3
375	Філядельфія, Па.	Дмитро Настасяк	2	1	3
385	Мінеаполіс, Мінн.	Онуфрій Шабатура	1	2	3
5	Асторія, Н. Й.	Іван Сидор	1	1	2
16	Спрінґ Велі, Н. Й.	Микола Москаль	1	1	2
20	Гемтремк, Міш.	Іван Крупка	—	2	2
34	Ембрідж, Па.	Теодор Судія	2	—	2
34-276	Ембрідж, Па.	Іван Новаківський	2	—	2
36	Рачестер, Н. Й.	Марія Кук	—	2	2
39	Сиракюз, Н. Й.	Антін Гайдук	—	2	2
45	Філядельфія, Па.	Ілько Кіс	2	—	2
46	Ню Йорк, Н. Й.	Стефан Матчак	—	2	2
53	Пітсбурґ, Па.	Марія Малевич	2	—	2
57	Когоз, Н. Й.	Григорій Недільський	1	1	2
58	Ютіка, Н. Й.	Семен Романюк	2	—	2
61	Лейтроб, Па.	Анна Релік	1	1	2
70	Джерзі Сити, Н. Дж.	Антін Онисик	1	1	2
72	Тайтусвіл, Па.	Катерина Здерко	2	—	2
78	Майнерсвіл, Па.	Іван Стернік	—	2	2
85	Гейзелтон, Па.	Онуфрій Костюк	—	2	2
87	Ленкестер, Н. Й.	Микола Чехович	2	—	2
90	Сентралія, Па.	Іван Ковалишин	—	2	2
98	Шенандоа, Па.	Іван Чорний	2	—	2
98	Шенандоа, Па.	Іван Земба	1	1	2
112	Клівленд, О.	Катерина Ґабрівська	2	—	2
116	Трентон, Н. Дж.	Павло Стадник	—	2	2
125	Шікаґо, Ілл.	Филип Васильовський	1	1	2
125	Шікаґо, Ілл.	Параня Дмитрів	1	1	2
130	Ню Йорк, Н. Й.	Микола Підгайний	2	—	2
133	Нюарк, Н. Дж.	Олекса Будник	—	2	2
138	Ґлестонбері, Конн.	Петро Соляр	2	—	2
143	Ґрейт Медовс, Н. Дж.	Емілія К. Дудок	1	1	2
145	Алтуна, Па.	Григорій Сеньків	—	2	2
146	Гемтремк, Міш.	Стефан Хомяк	2	—	2
154	Ґлен Лайон, Па.	Олекса Фринцко	—	2	2
155	Перт Ембой, Н. Дж.	Андрій Яричевський	2	—	2
158	Бруклин, Н. Й.	Михаїл Баглай	2	—	2
159	Скрентон, Па.	Михайло Камінський	1	1	2
165	Толідо, О.	Ірина Путак	—	2	2
167	Толідо, О.	Іван Кульматицький	2	—	2
168	Перт Ембой, Н. Дж.	Микола Пащин	—	2	2
170	Джерзі Сити, Н. Дж.	Осип Логин	1	1	2
174	Оксфорд, Н. Дж.	Андрій Савран	1	1	2
179	Ст. Луіс, Мо.	Василь Ґолдак	—	2	2
182	Песейк, Н. Дж.	Григорій Яськів	2	—	2
183	Дітройт, Міш.	Андрій Малиняк, мол.	2	—	2
188	Дургемвіл, Н. Й.	Яків Цмайло	1	1	2
199	Емгерст, Масс.	Григорій Матурняк	2	—	2
201	Колдейл, Па.	Лесько Фецак	2	—	2
203	Дітройт, Міш.	Ілько Бойко	2	—	2
213	Бейон, Н. Дж.	Юрко Бойко	1	1	2
221	Шікаґо, Ілл.	Стефан Куропась	2	—	2
226	Рачестер, Н. Й.	Василь Бабій	2	—	2
227	Реймі, Па.	Петро Цап	1	1	2
229	Скрентон, Па.	Михайло Дутчак	2	—	2
230	Йонґставн, О.	Ілля Сухий	2	—	2
230	Йонґставн, О.	Йосиф Білик	—	2	2
256	Рівергед, Н. Й.	Микола Худяк	2	—	2
268	Френкфорд, Па.	Петро Омелян	—	2	2
275	Джерзі Сити, Н. Дж.	Іван Сосульський	2	—	2
282	Сиракюз, Н. Й.	Ілля Каменюк	1	1	2
286	Джерзі Сити, Н. Дж.	Стефан Шимон	—	2	2
292	Дітройт, Міш.	Текля Ковальська	2	—	2
292	Дітройт, Міш.	Прокіп Сидоряк	2	—	2
292	Дітройт, Міш.	Михайло Малиняк	1	1	2
296	Ню Кенсінґтон, Па.	Іван Балабан	—	2	2
297	Барнсборо, Па.	Нестор Ревак	—	2	2
298	Бронкс, Н. Й.	Йосиф Сидор	2	—	2
304	Бофало, Н. Й.	Яків Процишин	1	1	2
324	Філядельфія, Па.	Михайло Туркот	—	2	2
325	Бруклин, Н. Й.	Михайло Костів	—	2	2
327	Гемпстед, Н. Й.	Мирослав Ґречин	2	—	2
331	Мілвіл, Н. Дж.	Франко Бучинський	2	—	2
335	Вест Гарві, Ілл.	Антін Буґен	2	—	2
352	Честер, Па.	Михайло Ковальчук	1	1	2
361	Ню Йорк, Н. Й.	Яків Воробець	2	—	2
361	Ню Йорк, Н. Й.	Михайло Ратушний	—	2	2
361	Ню Йорк, Н. Й.	Олекса Світлик	2	—	2
375	Філядельфія, Па.	Яків Лежняк	1	1	2
379	Шікаґо, Ілл.	Василь Пилипів	1	1	2
383	Бріджпорт, Па.	Гнат Шибал	2	—	2
1	Шамокін, Па.	Олексій Шаршонь	1	—	1
7	Мекеду, Па.	Петро Пухер	1	—	1
7	Мекеду, Па.	Іван Капітула	—	1	1
11	Джанставн, Па.	Михаїл Макар	1	—	1
16	Спрінґ Велі, Н. Й.	Кость Ільків	1	—	1
20	Гемтремк, Міш.	Іван Костюк	1	—	1
21	Бінґгемтон, Н. Й.	Петро Мільчановський	1	—	1
21	Бінґгемтон, Н. Й.	Теодор Смик	1	—	1
22	Шікаґо, Ілл.	Марія Любас	1	—	1
22	Шікаґо, Ілл.	Іван Куньо	1	—	1
24	Ренкін, Па.	Федор Семко	1	—	1
28	Маганой Плейн, Па.	Михайло Кофлюк	1	—	1
29	Нентікок, Па.	Іван Козмоський	1	—	1
30	Бресло, Па.	Стефан Касперевич	1	—	1
31	Ст. Клер, Па.	Михайло Томко	1	—	1

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

РОЗМЕТ У МАЙНЕРСЬКІЙ ЮНІЇ.

Майнерська юнія „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" наложила на кождого свого члена доляр розмету на місяць січень, а 1 доляр на місяць лютий, щоби в цей спосіб піддержати кампанію за орґанізацію робітників кождого промислу в одну велику юнію. Иде тепер передовсім за орґанізацію в одну юнію всіх автомобільних робітників.

Провідники майнерської юнії кажуть, що вона має 450,000 членів; через те вони певні, що зберуть на цю ціль за два місяці 900,000 долярів.

Накладання розмету та ще в такій висоті показує, як поступають орґанізації, коли вони якусь справу трактують щиро й поважно.

І ШПИТАЛЬНІ ДОГЛЯДАЧКИ МАЮТЬ ДОМАГАННЯ.

Нюйорський Союз Шпитальних Доглядачок виступив на своїх останніх зборах у Ню Йорку з домаганням заведення для доглядачок 8-годинного дня праці.

Досі вони працюють по 12 годин на день, але тепер і шпитальні доглядачки пішли з загальним рухом за зменшення годин праці серед робітників.

Д-р Ралф Колп, лікар шпиталю „Мавнт Синай" у Ню Йорку, промовляв на тих зборах за домагання доглядачок. Говорив він, що в нинішніх часах від доглядачок домагаються багато більше справности, жвавости й веселости, ніж домагалися давніше. Тимчасом людина не може 12 годин за одним тягом бути справною, жвавою й заєдно притому посміхатися.

ЧОГО ІМ ТРЕБА.

Недавно тому в Ню Йорку зібралася конференція психольоґів, себто знавців душевних явищ. Говорили спеціяльно про дітей.

Виступив між іншими бесідниками на конференції й нюйорський посадник, Ля Ґвардія, і, складаючи конференції привіт від міського уряду, спитався слухачів: чи не треба припадково дітям менше балачок про психольоґію, а зате більше „стейку"?

І справді! Останніми часами лікарі, що розуміються на душі, так багато говорили про те, що дитині треба, щоби батько й мати дитину любили, зі собою не сварилися, що люди вже й забули, що попри батьківську любов дитині ще треба молока, яйця, як там нюйорський посадник каже, „стейку".

ЗА ЗУБИ.

Аж три орґанізації в Ню Йорку збирються занятися справою дитячих зубів: рада здоровля при Торговельній Палаті, міський департамент здоровля та шкільна рада мають доложити своїх сил, щоб розвести ширшу опіку над зубами шкільної дітвори.

Кожда з тих інституцій на власну руку пробувала занятися цею справою, і кожда переконалася, що вона собі ради з важливою справою не дасть. Пробують тепер доконати цього спільними силами.

Минулися часи, коли все, що дитина потребувала зробити для своїх зубів, було: витягнути собі зіпсутий зуб, кинути позад себе й сказати: „Мишко, мишко, даю тобі свій кістяний зуб а, ти дай мені залізний!"

І ВОНИ БОЯТЬСЯ ПРОКЛОНІВ.

Смерть Ричарда Бринслія Шеридена, що помер минулої неділі в Лондоні підчас операції сліпої кишки, відкрила цікавий факт про родину Шериденів.

Від 400 літ у родині Шериденів було переконання, що на родині лежить проклін, що ні один первородній нащадок цього роду не переживе 21-го року життя. Сказав це матері Ричарда Шеридена її чоловік, що згинув був у світовій війні в 1915-тім році. Він запевнив жінку, що проклін на родині все сповниться. Аж Ричард Шериден був першим, на котрому цей нібито проклін на родині не сповнився.

Пані Шериден, мати померлого, оповідає тепер, які страшні муки непевности переживала вона, заки її син доріс до 21-го року життя. Коли він нарешті дожив до 21-го року життя, вона відітхнула: „Богу дякувати, тепер усе скінчилося".

Замітно, що ця пані Шериден це відома в цілому світі людина. Вона знаменита різьбарка й письменниця. Вона подорожувала незвичайно багато. Вона людина надзвичайної інтеліґенції. А проте вона теж була довгі роки жертвою страху, котрий інші інтеліґентні люди вважають забобонним страхом. Скільки може зробити навчення людини!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Михайло Гайворонський подає до статті „Литовський композитор Й. Жілевічіюс", яку поміщено в „Свободі" з 15. січня б. р., ось такий витяг зі свого листа, висланого до п. К. Відікавсказа:

„Кантату п. Жілевічіюса маю і знов тепер я її ґрунтовно переглянув. Цей твір, як бачу, має всі вартости поважної та переконливої музики. Розумію під цим: досконалу техніку і розмах, попри це приступну фактуру.

„Я особисто захоплений творами п. Жілевічіюса. Бє від них духом національно-литовським, а тимсамим у них своєрідні й оригінальні риси, і чути у них часто силу.

„Коли Литва має таких мистців, яким є Жілевічіюс, то здобуде собі одно з перших місць у музичному світі."

Джерзі Сити, Н. Дж. — В дописі про Листопадове Свято з 15. січня має бути: Е. Нечесна $1, Я. Олінський $1.

М. Костишин.

22 СІЧНЯ 1919 РОКУ

Хтож може забути цю днину погідну,
Як сонце яскраво сходило,
Снігом степи вкриті, землицю прадідну
У промінь сріблистий повило.

Як дзвін відізвався на вежі Софії,
А гомін полинув світами,
Як знялись прапори синьо-золотії,
Як їх цілували вільними устами.

Хтож може забути ці радісні хвилі,
Цей клич: Нема вже в нас кордону!
В злуці Україна кріпшає на силі,
Вільна від Бескиду до Дону!

Хтож може забути ці повні надії,
Як жаром у серця вливались
У здвизі народу на площі Софії,
Як „СЛАВА!" відгуки здіймались.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З українськими танцями.

В неділю, дня 24. січня, вечором, відбудеться в "New School for Social Research" під ч. 66 Вест 12 ул. вечір міжнародних танців, влаштований заходами "Folk Festival Council". З українськими танцями виступлять панни Ольга Задорецька і Марія Витоняк.

КОГОЗ, Н. Й.

Плянують кооперативу.

В перших днях січня завитали до нашої громади урядники української кооперативи, "Square Deal Provision & Grocery, Inc.", в цілі обговорення, чи не можнаб відкрити філії цеї кооперативи в нашій околиці.

На заповіджені збори зійшлось гарне число свідомих громадян. Зборами проводив гром. Т. Малиговка. Гром. Василь Бурин, голова кооперативи, представив зібраним справу та поінформував присутніх про стан і роботу кооперативи. Гром. М. Бойчук, як секретар, говорив про купецько-промисловий стан, як практичний кооператор зі старого краю доказував цифрами, які є користи з кооперації. Гром. Д. Зальопаний говорив про великі досягнення на полі кооперації в рідних землях та про занедбання кооперативної справи між українцями в Америці. Потім о. М. Лисяк говорив про гарні успіхи українців в інших ділянках нашого життя за останніх кілька літ, додаючи, що коли є люди, що почнають рушати цю справу з місця, то український нарід, внедовзі виповнить ще і цю, таку важну ділянку в нашім життю.

По промовах наступила дискусія. Урядники "Square Deal" задоволили присутніх своїми відповідями. На другий день, користаючи з річних зборів Українсько - Американського Клюбу, наші гості були запрошені на збори і пояснили цю справу ще й у Клюбі.

Громадянство, вислухавши таких цікавих і корисних річей, починає між собою про це говорити, і є вигляди на заснування кооперативи в нашій місцевості. Д. З.

Гук, Ф. Хархут, П. Переходюк, О. Школяр і М. Івашків по $1; Г. Зварич, М. Мартинюк, А. Івашків, І. Гримак, І. Купчак, З. Рак, М. Кулісник, К. Яворівська, М. Чагарин, С. Яруш, М. Зварич, К. Любачівська, К. Томаш, И. Бербеліцький; І. Матейко, К. Тиличин, М. Бордун, О. Січкоріз, Г. Бербеліцька, А. Костів, К. Тринюк, М. Щука, С. Козак, А. Мигован, П. Ульчак, М. Давискиба, Я. Боднар, Ю. Смалюх по 50 ц.; Д. Бортник, А. Рак, М. Стець, Т. Марущак, М. Хархут, М. Зварич, Н. Медвідь, І. Масний, М. Мигован, М. Шемета, адв. Д. Романів, В. Вермінський, І. Шліц, Я. Хомин, П. Френчко, А. Рак (стар.), Т. Петрейко, П. Кучер і Ф. Бойко по 25 ц.

Петро Мороз.

Жінка, що кермує автом, переїхала прохожого. Оглянулася і каже до себе:

— На щастя, це мій знайомий!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

БОСТОН, МАСС.

На інвалідів.

Допис про Листопадове Свято, яке відбулося в нашій громаді 22. листопаду, вже був поміщений у „Свободі". Треба ще тільки додати, що того самого дня відправив у місцевій церкві о. Л. Кушнір панахиду та виголосив відповідну промову про значіння Листопадових Днів та про потребу помочі тим, що колись боролися в рядах Української Армії, а тепер є інвалідами. Збіркою занялись П. Боднар, І. Коцецький і О. Січкоріз і збірка в церкві принесла $55. Пополудні відбувся концерт, а церковна галя не могла помістити всіх людей, що прийшли були на свято. З концерту прийшло $39, отже разом жертв з панахиди і концерту було $94, а що розхід виносив $13, то чистого приходу було $81, які вислано через Обєднання на інвалідів.

Жертвували: Д. Кузь, А. Грицевич, О. Федорович й А. Комарницька по $2; Г. Коцецький, І. Волощук, К. Зінковська, А. Кушнір, К. Полішук, О. Рибак, А. Туцуляк, А. Смаш, М. Дяків, С. Чопик, М. Григорчук, М. Майдан, І. Зінковський, І. Чопик, М. Вонц, П. Моroз, П. Боднар, Н. Давискиба, Д. Сілінський, Д. Пацак, С. Кулер, О. Кудрик, П.

Пропаганда.

Над ранком переходить вулицею гурток молодих людей. Нараз усі починають викрикати, співати.

— Що ви, панове, виправляєте — звертає їм увагу поліцай. — Краще йдіть переспатися, то витверезитеся!

— Коли ми зовсім не пяні.

— То чогож викрикаєте?

— Ми члени протиалькогольного товариства. Мо навмисно викрикаємо, щоб людям показати, що й без алькоголю можна зчиняти бешкети... Це пропаганда!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БОФАЛО, Н. Й. Подаємо до відома членам і членицям відділу 299, що збори відбудуться в неділю, 24. січня, в годині 2-гій пополудні. Обовязком членів є бути на зборах на час, бо це будуть важні наради для всіх. Буде вибір делегата на конвенцію. Довгоючі члени щоб не отягались. Нових членів радо повитаємо. — Е. Коваль, предс.; І. Сидорович, секр.

Одинока хиба.

— Що ви можете сказати про того Скалицюка?

— То дуже порядна людина. Як він скаже „так", то є „так", як він скаже „ні", то є „ні". Одначе має одну хибу.

— Яку?

— Бреше, як нанятий.